

TOMÁŠ KEMPENSKÝ

Čtyři knihy o následování KRISTA

KNIHA ČTVRTÁ

O SVÁTOSTI OLTÁŘNÍ

Povzbuzení k svatému přijímání

Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout (Mt 11,2 8), praví Pán.

Chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa (16,51).

Vezměte a jezte! Toto je mé tělo, které se za vás vydává; to číňte na mou památku (Mt 2 6,26; 1 K 11,24)!

Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm (J 6,56).

Slova, která jsem k vám mluvil, jsou Duch a jsou život (J 6,63).

I.

S jakou uctivostí má být Kristus přijímán

1. Toto jsou tvá slova, Kriste, věčná Pravdo, ačkoli nebyla řečena v jedinou chvíli, ani zapsána na jediném místě. A poněvadž jsou to slova tvá a tedy pravdivá, musím je všechna vděčně a věrně přijímat.

Jsou tvá, protože tys je pronesl; a jsou zároveň i má, protože jsi je vyřkl pro mou spásu. Rád je přijímám z tvých úst, aby se mi hlouběji vštípila do srdce. Povzbuzují mě sice slova tak velké dobrotivosti, plná slasti a lásky; ale děsí mě vlastní hříchy a nečisté svědomí mi brání pochopit tak veliké tajemství. Sladkost tvých slov mě vybízí, ale tíží mě množství mých vin.

2. Příkazuješ, abych s důvěrou přistoupil k tobě, jestliže chci mít s tebou podíl, a abych přijal pokrm nesmrtelnosti, když si přeji získat věčné žití a oslavení. Pojďte, voláš, ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny a já vám dám odpočinout (Mt 11,28).

Sladké a laskavé slovo v uších hříšníka, kterým ty, Pane, můj Bože, zveš nuzného a chudého k přijímání svého nejsvětějšího těla! Ale kdo jsem já, Pane, abych se opovážil k tobě přistoupit? Hle, celé nebe tě může obsáhnout, a ty praviš: Pojďte ke mně všichni (Mt 11,28).

3. Co znamená tato převroucná laskavost a tak přívětivé pozvání? Kterak se odhodlám přijít, když si nejsem vědom ničeho dobrého, co by mě mohlo osmělit? Kterak tě uvedu do svého domu, když jsem tak často urážel tvou předobrotivou tvář?

Uctívají tě andělé i archandělé, bojí se tě svatí i spravedliví, a ty praviš: Pojďte ke mně všichni! Kdybys to neříkal ty, Pane, kdo by uvěřil, že je to pravda? A kdybys ty to nepřikazoval, kdo by se odvážil přistoupit?

4. Hle, spravedlivý muž Noe pracoval sto let na zhotovení korábu, aby se zachránil s několika svými; jak se já budu moci připravit za jedinou hodinu, abych uctivě přijal Tvůrce světa?

Mojžíš, tvůj velký služebník a zvláště oddaný přítel, zhotovil archu z netrouchnivějšího dřeva, kterou vyložil nejčistším zlatem, aby v ní uložil desky Zákona; a já trouchnivé stvoření, se opovážím tak lehkomyšlně přijmout tebe, zákonodárce a původce života?

Nejmoudřejší izraelský král Šalamoun stavěl sedm let velkolepý chrám k chvále tvého jména a osm dní slavil jeho posvěcení; přinesl tisíc smírných obětí a za hlaholu trub a zpěvů slavnostně uložil archu úmluvy na připravené místo. A jak já, přenešťastný a nejubožejší člověk, tě uvedu do svého domu, když dovedu setrvat ve zbožnosti sotva půl hodinky? A kéž bych aspoň tu jednu půlhodinku prožil důstojně!

5. Můj Bože, jak se oni snažili tobě zalíbit! A jak je nepatrné, co konám já! Jak krátký čas věnuji přípravě na svatě přijímání! Málokdy bývám zcela usebrán a velmi zřídka prost veškeré roztržitosti.

Alespoň ve spasitelné přítomnosti tvého božství by mou mysl neměla napadnout žádná nevhodná myšlenka, ani zaměstnávat nějaký tvor; neboť mám přijmout za hosta ne anděla, ale Pána andělů.

6. A přitom je veliký rozdíl mezi archou úmluvy a všemi jejími náležitostmi a mezi tvým přečistým tělem a jeho nevýslovnými milostmi. Mezi oněmi oběti starého Zákona, které byly předobrazem budoucí oběti, a mezi skutečnou obětí tvého těla, kterou se naplnily všechny oběti starozákonní.

7. Proč tedy nedokáží více vzplanout v tvé velebné přítomnosti? Proč se nepřipravuji s větší pečlivostí k přijetí tvé Svátosti, když oni staří svatí patriarchové a proroci, jakož i králové a knížata s veškerým lidem projevovali při Boží službě tolik vroucí zbožnosti?

8. Přezbožný král David tančil ze všech sil před Boží archou a připomínal dobrodiní prokázaná kdysi předkům. Zhotovil rozličné hudební nástroje, skládal žalmy a přikázal je radostně zpívat; též sám, osvícen milostí Ducha svatého, je často zpíval a hrával na harfu. Učil izraelský lid celým srdcem chválit Boha a každodenně jedním hlasem ho velebit a slavit.

Když už tehdy se mohla konat taková pobožnost a připomínat Boží sláva před archou úmluvy, jakou úctu a zbožnost bych měl mít nyní já a všechen křesťanský lid v přítomnosti velebné svátosti, při přijímání nejzvěščenějšího těla Kristova!

9. Mnozí putují na rozličná místa, aby navštívili ostatky svatých; žasnou nad vyprávěním o jejich skutcích, obdivují mohutné stavby jejich chrámů a líbají jejich svaté kosti, zabalené do hedvábí a zlata. A hle, zde u mne na oltáři jsi přítomen ty, můj Bůh, Svatý svatých, Tvůrce lidí a Pán andělů.

K těmto poutím leckdy vábí jen zvědavost a touha spatřit nové věci, a proto si z nich poutníci odnášejí jen nepatrné ovoce nápravy; zvláště, když tam jen lehkomyšlně pobíhají bez pravé zkroušenosti. Ale zde v oltární svátosti jsi přítomen ty celý, můj Bůh, člověk Kristus Ježíš (1 Tm 2,5), v němž se mi dostává i hojného ovoce věčné spásy, kolikrát jsi uctivě a zbožně přijímán. K tomu však nás nevede nějaká lehkomyšlnost, ani zvědavost nebo smyslnost, nýbrž pevná víra, zbožná naděje a upřímná láska.

10. Bože, neviditelný stvořiteli světa, jak podivuhodně jednáš s námi, jak laskavě a milostivě nakládáš se svými vyvolenými, jimž ve Svátosti předkládáš za pokrm sám sebe!

To přesahuje všechen rozum, ale zvláště mocně přitahuje zbožná srdce a rozněcuje jejich lásku. Vždyť tito tvoji praví věřící, kteří celý svůj život vynakládají na své polepšení, čerpají z této nejdůstojnější svátosti stále novou velkou milost zbožnosti a lásku k ctnosti.

11. Podivuhodná a skrytá milosti Svátosti, kterou poznávají jen Kristovi věrní! Nevěřící však a otroci hříchů jí nemohou okusit.

V této svátosti se uděluje duchovní milost, v duši se obnovuje ztracená ctnost a navrací se hříchem znetvořená krása. Tato milost je někdy tak veliká, že z plnosti udělené zbožnosti pociťuje hojnější sílu nejen duch, nýbrž i slabé tělo.

12. Je však třeba velmi želeť a litovat naší vlažnosti a nedbalosti, že netoužíme vroucněji přijmout Krista, v kterém je všechna naděje a zásluha těch, kdo chtějí být spaseni. Vždyť on je naše posvěcení a vykoupení (srov. 1 K 1,30), on je útěcha pozemských poutníků i věčné blaho svatých.

Rovněž je třeba velmi litovat, že mnozí tak málo dbají o toto spasitelné tajemství, které obveseluje nebesa a zachovává celý svět. Jaká to zaslepenost a tvrdost lidského srdce, že si víc neváží tak nevýslovného daru, a že jeho každodenním požíváním upadá až v nevážnou lhostejnost!

13. Kdyby se totiž tato nejsvětější svátost slavila jen na jednom místě a kdyby ji na celém světě posvěcoval jen jeden kněz, jak by lidé toužili po onom místě a potom Božím knězi, aby viděli slavit božská tajemství! Ale nyní je mnoho kněží a Kristus se obětuje na mnoha místech, a to jen proto, aby se projevila milost a Boží láska k člověku tím více, čím víc je svaté přijímání rozšířeno po celém světě.

Díky tobě, dobrý Ježíši, věčný pastýři; ty nás ubožáky a vyhnance dobrotivě občerstvuješ svým předrahyým tělem a krví a sám nás k přijímání těchto tajemství zveš vlastními ústy, když říkáš: Pojd'te ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout (Mt 11,28).

II.

Kterak Bůh ve své Svátosti prokazuje člověku velkou dobrotu a lásku

1. Pane, spoléhám na tvou dobrotu a na tvé velké milosrdenství a přistupuji k tobě jako nemocný k lékaři, lačný a žíznivý k prameni života, núzný ke králi nebes, sluha k pánu, tvor ke stvořiteli a zarmoucený k svému dobrotivému těšiteli. Ale čím jsem si zasloužil, že přicházíš ke mně (srov. L 1,43). Kdo jsem já, že mi dáváš sám sebe? Jak se smí hříšník objevit před tebou a jak ty chceš přicházet k hříšníkovi? Ty znáš svého služebníka a víš, že v sobě nemá nic dobrého, zač bys ho takto odměňoval.

Vyznávám proto svou nehodnost, uznávám tvou dobrotu, chválím tvou laskavost a vzdávám díky za tvou nesmírnou lásku. Vždyť to nečiníš pro mé zásluhy, ale sám od sebe, abych lépe poznal tvou dobrotu, byl více proniknut láskou a dokonaleji si oblíbil pokoru. Ale když se tak líbí tobě a dals takové přikázání, budiž i mně drahá tato tvá laskavost; a kéž jí má hříšnost není na překážku!

2. Nejsladší a nejdobrotivější Ježíši, jak veliká ti náleží úcta a vděčnost s ustavičnou chválou za přijetí tvého svatého těla, jehož vznešenost není s to žádný člověk vypovědět. Ale nač mám myslet při tomto svatém přijímání, když přistupuji k svému Pánu, kterého nedokážu náležitě uctít, a přece ho toužím zbožně přijmout?

Nač mohu myslet lepšího a spasitelnějšího, než se před tebou zcela pokořit a velebit tvou nekonečnou dobrotu! Chválím tě, můj Bože, a velebím na věky. Sebou pohrdám a kořím se před tebou do hlubin své nicoty

3. Ty jsi Svatý svatých a já nejnižší z hříšníků. A ty se skláníš ke mně, jenž nejsem hoden ani na tebe pohlédnout. Ty přicházíš ke mně, chceš být se mnou a zveš mě na svou hostinu. Ty mi chceš dát nebeský pokrm a chléb andělů (Ž 78,25) k požívání; a tím není vskutku nic jiného než ty sám, živý chléb, který sestupuje z nebe a dává život světu (Jan 6,33,51).

4. Hle, jaká odtud vyvěrá láska! Jaká vyzařuje laskavost! Jak spasitelný a užitečný byl tvůj úmysl, když jsi ustanovil tuto svátost! Jak slastná a radostná je tato hostina, když jsi dal za pokrm sebe sama!

Jak podivuhodné je tvé působení, Pane; jak silná tvá moc; jak nevýslovná tvá pravda! Neboť tys řekl a všechno se stalo; a stalo se, co ty jsi přikázal (srov. Ž 148,5).

5. Je to přeodivné a přece hodné víry, i když nepochopitelné lidskému rozumu, že ty Pane, můj Bože, pravý Bůh i člověk, jsi celý přítomen pod nepatrnými způsoby chleba a vína, a že přijímající tě požívá, aniž jsi tím stravován.

Ty, Pane veškerenstva, který nepotřebuješ nikoho, jsi chtěl svou Svátostí přebývat v nás (srov. 2 Mak 14,35). Zachovej mé srdce i tělo neposkvřené, abych mohl s radostným a čistým svědomím častěji slavit tvá tajemství, která jsi zasvětil a ustanovil ke své zvláštní cti a na ustavičnou památku a k přijímání pro mou věčnou spásu!

6. Raduj se, má duše, a vzdávej Bohu díky za tak vznešený dar, který je ti zanechán v tomto slzavém údolí k tvé útěše. Neboť kolikrát slavíš toto tajemství a přijímáš Kristovo tělo, tolikrát obnovuješ dílo svého vykoupení a zúčastňuješ se všech Kristových zásluh. Vždyť Kristovy lásky vůbec neubývá a hojnost jeho slitování se nikdy nevyčerpá.

Proto se máš pokaždé k přijetí této svátosti připravit obnovou mysli a bedlivě rozjímat o velkém tajemství spásy. Když sloužíš nebo slyšíš mši svatou, ať je ti to tak velkým, novým milým úkonem, jako by Kristus v ten den poprvé vstoupil do lůna Panny a stal se člověkem, nebo v bolestech visel na kříži a umíral za spásu lidí.

III.

Kterak je užitečné často přijímat

1. Hle, přicházím k tobě, Pane, aby mi bylo blaze z tvého daru a abych se potěšil při tvé svaté hostině, kterou jsi ty, Bože, ve své dobrotě přichystal chudobnému (srov. Ž 68,11). V tobě je všechno, po čem mám toužit; tys má spása i vykoupení, naděje i síla, krása i sláva.

Vlej tedy dnes do duše svého služebníka radost; neboť k tobě, Pane Ježíši, pozvedám svou duši (Ž 86,4). Přeji si tě nyní zbožně a uctivě přijmout; toužím tě uvést do svého domu, abych si se Zacheem zasloužil tvé požehnání a byl připočten k Abrahámovým synům. Má duše lační po tvém těle, mé srdce se touží spojit s tebou.

2. Dej mi sebe a to mi postačí; neboť mimo tebe je každá útěcha bezcenná. Bez tebe nemohu být a bez tvého navštívení nedovedu žít. Proto potřebuji často přistupovat k tobě a přijímat lék pro svou spásu, abych snad nezemdlel na cestě, kdybych byl zbaven nebeského pokrmu.

Když jsi totiž kdysi kázal lidu a léčil rozličné nemoci, nejmilostivější Ježíši, řekl jsi: Poslat je domů hladové nechci, aby nezemleli na cestě (Mt 15,32).

Učiň tedy tak i se mnou, když jsi k útěše svých věrných zanechal sebe ve Svátosti. Neboť ty jsi sladké občerstvení duše, a kdo tě čistě požívá, stává se účastníkem a dědicem věčné slávy. A mně, který tak často klesám a hřeším, tak rychle slábnu a umdlévám, je zajisté zapotřebí, abych se modlitbou a zpovědí často obnovoval, očišťoval a rozněcoval k přijetí tvého svatého těla; abych snad delším lačněním neupustil od posvátných předsevzetí.

3. Vždyť lidská mysl je od mládí nakloněna ke zlému (srov. Gn 8,21), a nepřispěje-li na pomoc Boží lék, hned upadá člověk do horších věcí. Svaté přijímání tedy odvrací od zlého a utvrzuje v dobrém. Neboť jestliže jsem tak často nedbalý a vlažný nyní, když přijímám nebo sloužím mši svatou, co by se stalo, kdybych neužíval tento lék a nevyhledával tak mocnou posilu?

I když nejsem každodenně způsobilý a náležitě připravený slavit tuto oběť, přece se vynasnažím, abych ve vhodnou dobu přijímal božská tajemství a stal se účastníkem tak velké milosti. Neboť jedinou a hlavní útěchou věřící duše, pokud putuje vzdálena od tebe ve svém smrtelném těle, je to, aby často myslela na svého Boha a zbožně přijímala svého miláčka.

4. Podivuhodná je laskavost tvé dobroty vůči nám, že ty, Pane Bože, stvořiteli a oživovateli všech duchů, dobrotivě přicházíš do přeubohé duše a celým svým božstvím i člověčenstvím sytíš její lačnost! šťastná mysl a blažená duše, která si zaslouží zbožně přijmout tebe, Pána, svého Boha, a při tomto přijímání být naplněna duchovní radostí! Jak mocného přijímá Pána, jak milého přivádí hosta, jak příjemného dostává společníka, jak věrného vítá přítele a jak skvělého a vznešeného objímá snoubence, který je hoden lásky přede všemi milými a nade všechny žádoucí věci!

Ať zmlknou před tvou tvář, můj nejsladší miláčku, nebe, země i všechna jejich krása! Neboť cokoli mají chvalitebného nebo krásného, všechno mají z tvé laskavé štědrosti, a nikdy nedosáhnou vznešenosti tvého jména, jehož moudrost nemá konce (srov. Ž 147,5).

IV.

Kterak mnoho dobrého se, dostává zbožně přijímajícím

1. Pane, můj Bože, předejdi svého služebníka požehnáním své sladkosti (srov. Ž 21,4), abych mohl čistě a zbožně přistoupit k tvé vznešené svátosti! Rozněť mé srdce pro tebe a vytrhni mě z tupé netečnosti. Navštiv mě svou spásou (Ž 106,4), abych okusil tvé duchovní slasti, která se přehojně skrývá v této svátosti jako ve zřídle. Osvět' i mé oči, abych mohl patřit na tak veliké tajemství, a mou víru v ně zbav všech pochybností, abych vně uměl uvěřit.

Vždyť je to tvým působením, ne účinkem lidské moci; tvým svatým ustanovením, ne lidským výmyslem. Nikdo totiž není sám od sebe schopen, aby pochopil a pojal to, co přesahuje i jasnozřivost andělů. Jak bych tedy mohl z tak vznešeného, svatého tajemství něco vyzkoumat a pochopit já, nehodný hříšník, prach a popel!

2. Pane, pln důvěry a uctivosti přistupuji k tobě s prostým srdcem, s dobrou a pevnou vírou a na tvůj příkaz; a opravdu věřím, že jsi zde ve Svátosti přítomen ty, Bůh a člověk. To ty chceš, abych tě přijal a v lásce se s tebou spojil. Proto vzývám tvou dobrotu a snažně prosím o zvláštní milost k tomu, abych se celý v tobě rozplynul, oplýval láskou a nedbal už o žádné jiné potěšení.

Vždyť tato nejvznešenější a nejdůstojnější svátost je spásou duše i těla, lékem na každou duchovní nemoc; ona léčí i mé hříchy, krotí nezřízené vášně, přemáhá a zmenšuje pokušení, vlévá hojnější milost, zvyšuje započatou ctnost, upevňuje víru, posiluje naději a rozněcuje i rozmnožuje lásku.

3. Neboť ve Svátosti jsi udělil a dosud uděluješ mnoho darů svým milým, kteří zbožně přijímají tebe, můj Bože, ochránce mé duše, posilo lidské slabosti a dárce veškeré vnitřní útěchy. V rozličných trápeních jim totiž vléváš hojnost potěšení, z hlubin malomyslnosti je pozvedáš k naději v tvou ochranu a jejich nitro osvěžuješ a ozařuješ novou milostí; takže ti, kteří byli před svatým přijímáním skličeni a bez vroucnosti, shledali, občerstveni nebeským pokrmem a nápojem, že se změnili k lepšímu.

Proto jednáš se svými vyvolenými tak laskavě, aby opravdu poznávali a zřejmě zakusili, jak velká je jejich vlastní slabost a kolik dobroty a milosti dostali od tebe. Neboť sami ze sebe jsou chladní, zatvrzelí a nenábožní; ale ty je činíš horlivými, nadšenými a zbožnými. Vždyť kdo by pokorně přistoupil k prameni sladkosti a neodnesl si odtud trochu slasti? Nebo může někdo stát u mohutného ohně a nepocítit ani maličko tepla? A ty jsi pramen stále plný a přetékaající, oheň ustavičně hořící a nikdy neuhasínající.

4. A poněvadž mi není dovoleno čerpat z plnosti pramene a napít se až do sytosti, přiložím svá ústa aspoň k okraji nebeského zdroje, abych z něho obdržel alespoň malou krůpěj k ukojení žízně a docela nevyprahl. Jestliže nemohu mít mysl obrácenou zcela a jen k nebi a srdce zanícené láskou jako cherubové a serafové, budu aspoň usilovat o zbožnost a připravovat své srdce, abych pokorným přijímáním životodárné svátosti získal alespoň nepatrný plamének z božského žáru.

Co však mi chybí, dobrotivě a milostivě doplň za mne ty, dobrý Ježíši, nejsvětější Spasiteli, který laskavě zveš k sobě všechny slovy: Pojd'te ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout (Mt 11,28).

5. Vždyť pracuji v potu tváře, bolest mi skličuje srdce, tíží mě hříchy, znepokojují pokušení a jsem poután i tísněn mnoha nezřízenými vášněmi. A není, kdo by mi pomohl (srov. Ž 22,12), kdo by mě osvobodil a zachránil (srov. Ž 7,2) mimo tebe, Pane Bože, můj Spasiteli; tobě odevzdávám sebe i vše, co mám, abys mě chránil a přivedl do věčného života.

Přijmi mě k chvále a slávě svého jména, ty, kterýs mi připravil své tělo i krev za pokrm a nápoj. Uděl mi, Pane Bože, má spáso, aby častým požíváním tvého tajemství vzrůstala vroucnost mé zbožnosti.

V.

O vznešenosti oltářní svátosti a o kněžském stavu

1. Ani kdybys měl andělskou čistotu a svatost svatého Jana Křtitele, nebyl bys hoden přijímat nebo sloužit tuto svátost. Neboť není lidskou zásluhou, že člověk smí posvěcovat a podávat Kristovu Svátost a za pokrm přijímat andělský chléb.

Přetajemná a velká je důstojnost kněží, jimž je dáno, co nebylo dopřáno ani andělům. Vždyť jedině kněží, řádně v církvi vysvěcení, mají moc sloužit mši svatou a proměňovat tělo Páně. Kněz totiž je jen Božím služebníkem, který užívá Božího slova podle Božího příkazu a ustanovení. Hlavním původcem a neviditelným činitelem však je zde Bůh, jehož vůli je všechno podřízeno a vše poslouchá, co on přikáže.

2. Při této nejvznešenější svátosti máš tedy více věřit všemohoucímu Bohu, než vlastním smyslům nebo nějakému viditelnému znamení. A proto třeba přistupovat k tomuto svátostnému úkonu s bázní a uctivostí.

Uvaž a věz, či služba ti byla svěřena vložím biskupových rukou (srov. 1 Tm 4,14.16). Hle, stal ses knězem a byls vysvěcen především proto, abys sloužil mši svatou. Hleď tedy, abys věrně a zbožně v náležitý čas přinášel oběť Bohu a sám žil bezúhonně.

Neulehčilo se tvé břímě vysvěcením, nýbrž jsi vázán ještě přísnějším poutem kázně a povinen větší dokonalostí a svatostí. Kněz má být ozdoben všemi ctnostmi a dávat jiným příklad dobrého života. Jeho způsob života se nemá ubírat po obyčejných a všedních lidských cestách, on má obcovat s anděly v nebi nebo s dokonalými lidmi na zemi.

3. Kněz, oděný v posvátná roucha, zastupuje Krista, aby snažně a pokorně prosil Boha za sebe i za všechny lid. Před sebou i za sebou má znamení kříže Páně, aby měl stále na mysli Kristovo umučení. Vpředu na ornátě nosí kříž, aby bedlivě sledoval Kristovy šlépěje a horlivě se snažil kráčet v nich sám. Vzadu pak je označen křížem proto, aby pro Boha tiše snášel jakákoli protivensství, učiněná mu od jiných.

Kříž má před sebou, aby truchlil nad vlastními hříchy; za sebou, aby soustrastně oplakával i provinění jiných a uvědomoval si, že je ustanoven za prostředníka mezi Bohem a hříšníkem. A nemá ustávat v modlitbě a svaté oběti, pokud nevyprosí milost a milosrdenství. Když slouží kněz mši svatou, oslavuje Boha, obveseluje anděly, vzdělává Církev, pomáhá živým, zjednává pokoj zemřelým a sebe činí účastným všeho dobra.

VI.

O přípravě k svatému přijímání

1. Když uvážím, Pane, tvou vznešenost a svou ubohost, celý se chvěji a hanbím sám před sebou. Vždyť se zříkám duchovního života, nepřístupuji-li k svatému přijímání; a jestliže se k němu vetru nehodně, dopouštím se urážky.

Co tedy mám činit, můj Bože, pomocníku (srov. Iz 50,7) a rádce v nesnázích?

2. Ukaž mi správnou cestu a nauč mě krátké přípravě, důstojně svatého přijímání.

Neboť je užitečné vědět, jak zbožně a uctivě ti mám připravit své srdce, abych spasitelně přijal tvou Svátost, nebo konal tak velkou a božskou oběť.

VII.

O zpytování svědomí a o opravdovém předsevzetí

1. Především ať Boží kněz přistupuje k slavení, přijímání a rozdělení této svátosti s největší pokorou srdce, s hlubokou uctivostí, s živou vírou a se zbožným úmyslem, aby to bylo k Boží cti. Bedlivě zpytuj své svědomí, a jak jen můžeš, očisti a posvěť je pravou lítostí a pokornou zpovědí; tak aby tě již nic netížilo, neznepokojovalo a nebránilo ti přistoupit k oltáři.

Měj v ošklivosti všechny své hříchy vůbec, a ještě zvláště lituj a oplakávej své každodenní poklesky. A pokud ti to dovolí čas, vyznej Bohu ve skrytosti svého srdce všechnu ubohost svých nezřízených vášní.

2. Vzdychej a rmuť se, že jsi ještě stále tak tělesný a světský, tak neumrtvený v nezřízených vášních a plný žádostivých hnutí. Tak málo ostražitý před vnějšími smysly, tak často zabředlý do nicotných představ obraznosti. Tak příliš nakloněn zevnějším věcem, tak nedbalý vnitřních. Tak povolný k smíchu a nevázanosti, tak zatvrzelý k pláči a lítosti. Tak pohotový k uvolnění kázně a tělesnému pohodlí, tak liknavý k přísnosti a horlivosti. Tak ochotný slyšet něco nového a vidět něco pěkného, tak neochotný konat podřízené a opovržené práce. Tak chtivý mít mnoho, tak skoupý k dávání a zarputilý v držení majetku. Tak ukvapený v řeči, tak málo mlčenlivý. Tak neukázněný v mravech, tak unáhlený v jednání. Tak dychtivý jídla, tak hluchý k Božímu slovu. Tak rychlý k odpočinku, tak liknavý k práci. Tak bdělý při všelijakých povídkách, tak ospalý při posvátném bdění. Tak uspěchaný, aby už byl konec, tak pomalý v soustředování pozornosti. Tak nedbalý při modlitbě, tak chladný při mši svaté, tak vyprahlý při svatém přijímání. Tak často roztržitý, tak zřídkla zcela usebraný. Tak rychle popudlivý k hněvu, tak náchylný k nelaskavosti vůči jiným. Tak náhlý k souzení, tak přísný v kárání. Tak veselý ve štěstí, tak skleslý v protivenství. Tak štědrý v dobrých předsevzetích a skoupý v jejich plnění.

3. Když se s lítostí a velikým odporem ke své slabosti vyznáš z těchto a jiných svých chyb a opláčeš je, učiň pevné předsevzetí, že budeš svůj život napravovat a usilovat o větší zdokonalení.

Potom se s úplným odevzdáním a pevnou vůlí obětuj na oltáři svého srdce ke cti mého jména jako nepřetržitá zápalná oběť. Odevzdej mi vskutku poctivě své tělo i duši, abys mohl důstojně přistoupit a přinést oběť Bohu i spasitelně přijmout svátost mého těla.

4. Vždyť není důstojnější oběti a většího zadostiučnění na odpuštění hříchů, než se prostě a úplně obětovat Bohu s obětí Kristova těla při mši svaté a svatém přijímání.

Kdykoli ke mně přistoupí člověk s prosbou za milost a odpuštění, učiniv sám všechno, co může, a bude opravdově litovat svých hříchů, pak: Jako že jsem živ, praví Pán, nechci, aby svévolník zemřel, ale aby se odvrátil od své cesty a byl živ (Ez 33,11); na jeho hříchy a nepravosti už nikdy nevzpomenu (Žd 10,17), ale všechny mu budou odpuštěny.

VIII.

O Kristově oběti na kříži a o sebeobětování

1. Jako jsem se já s rozpjatýma rukama a s obnaženým tělem na kříži dobrovolně obětoval Bohu Otci za tvé hříchy, takže nic na mně nezůstalo, co by se neproměnilo v oběť k Božímu usmíření; tak máš i ty dobrovolně a každodenně při mši svaté sama sebe se všemi svými schopnostmi a žádostmi, co neupřímněji dovedeš, přinést v čistou a svatou oběť mně.

Co více od tebe žádám, než aby ses mi snažil dokonale odevzdat? Cokoli mi dáš kromě sebe, o to nedbám; neboť nechci tvůj dar, ale tebe samého.

2. Jako by ti nestačilo mít všechno mimo mne, tak i mně se nemůže líbit, kdybys mi dal cokoli kromě sebe. Obětuj se mi zcela, dej se celý Bohu, a tvá oběť mi bude příjemná.

Hle, já jsem se celý obětoval Otci pro tebe; dokonce i celé své tělo a krev jsem ti dal za pokrm, abych byl celý tvůj a ty abys zůstal můj. Jestliže tedy chceš zůstat sám pro sebe a neobětuješ se mi dobrovolně podle mé vůle, nebude tvá oběť úplná a mezi námi nebude dokonalé spojení. Chceš-li však dosáhnout svobody a milosti, všechny tvé skutky musí předcházet dobrovolné sebeobětování do Božích rukou. Vždyť právě proto tak málokteří docházejí osvícení a vnitřní svobody, že se nedovedou docela zřeknout sebe.

Bez výhrady platí můj výrok: Kdo se nerozloučí se vším, co má, nemůže být mým učedníkem (L 14,33). Chceš-li tedy být mým učedníkem, obětuj se mi se všemi svými náklonnostmi.

IX.

Kterak obětovat sebe i všechno své Bohu a za všechny se modlit

1. Pane, všechno je tvé, cokoli je na nebi i na zemi. Toužím se ti dát v dobrovolnou oběť a navždy zůstat tvůj.

Pane, s upřímným srdcem se ti dnes odevzdávám na věčné časy do služby, do poslušenství a v oběť ustavičné chvály. Přijmi mě s touto svatou obětí svého předraženého těla, kterou ti dnes přináším v přítomnosti neviditelně přísluhujících andělů, aby byla mně i veškerému tvému lidu ke spáse.

2. Pane, na tvůj smírný oltář kladu všechny své hříchy a poklesky, kterých jsem se před tebou a tvými svatými anděly dopustil od toho dne, kdy jsem byl poprvé schopen hříchu, až po tuto hodinu.

Všechny je spal a znič ohněm své lásky, odstraň všechny skvrny mých hříchů a očist' mé svědomí od veškeré viny. Vrať mi mou milost, kterou jsem ztratil hříchem; promiň mi vše a úplně; a přijmi mě milostivě s polibkem pokoje.

3. Co mohu za své hříchy učinit, než je pokorně vyznat, opravdu jich litovat a neustále prosit o tvé smilování? Prosim tě, můj Bože, vyslyš mě milostivě, jak tu před tebou stojím. Všechny mé hříchy se mi zhloubi oškliví, už nikdy se jich nechci dopustit; vždyť jich lituji a budu je oplakávat, pokud budu žít; a jsem připraven činit za ně pokání a podle možnosti dát zadostiučinění.

Odpust' mi, Bože, odpust' mi mé hříchy pro své svaté jméno! Spas mou duši, kterou jsi vykoupil svou předrahou krví! Hle, svěřuji se tvému milosrdenství a odevzdávám se do tvých rukou. Nalož se mnou podle své dobroty, ne podle mé zloby a mého provinění.

4. Obětuji ti rovněž i všechny své dobré vlastnosti, ačkoli je jich velmi málo a jsou nedokonalé, abys je opravil a posvětil, aby ti byly milé a příjemné.

Stále mě zdokonaluj a veď mne lenivého a neužitečného človíčka k blaženému a chvályhodnému cíli.

5. Rovněž ti podávám v oběť všechny zbožné tužby nábožných lidí, potřeby svých rodičů, přátel, bratří, sester, všech svých milých a těch, kteří mě nebo jiným prokázali z lásky k tobě nějaké dobrodiní; i ty, kteří mě s prosbou žádali, abych se za ně a jejich příbuzné modlil, nebo sloužil mše svaté, ať dosud žijí, nebo již opustili tento svět.

Nechť všichni pocítí pomoc tvé milosti, účinek tvé útěchy, ochranu v nebezpečích a vysvobození z utrpení, a necht' uchránění všeho zla ti radostně vzdávají upřímné díky.

6. Obětuji ti rovněž své modlitby a smírné oběti zvláště za ty, kdo mi něčím ublížili, kdo mě zarmoutili, potupili, nebo mi způsobili nějakou škodu či nesnáz. A za všechny ty, které jsem já sám někdy zarmoutil, rozhněval, obtěžoval a pohoršil, ať slovy nebo skutky, vědomě či nevědomky. Abys nám všem odpustil naše hříchy a vzájemné urážky.

Odstraň, Pane, z našich srdcí všechno podezřívání, nevoli, hněv, svárlivost a všechno, co může porušit lásku a zkalit bratrskou svornost. Smiluj se, Pane, smiluj nad těmi, kdo prosí o tvé milosrdenství; dej milost potřebným; a učiň nás takovými, abychom byli hodni tvé milosti a došli věčného života. Amen.

X.

Kterak svaté přijímání lehkomyšlně neopomíjet

1. Často se utíkej k prameni milosti a Božího milosrdenství, ke zřídлу dobroty a veškeré čistoty, chceš-li se vyléčit ze svých nezřízených vášní a chyb a být silnějším a bdělejším při všech ďábelských pokušeních i nástrahách.

Nepřítel ví, že ve svatém přijímání je největší posila a lék, a proto všemi prostředky a při každé příležitosti usiluje, pokud může, věrné a zbožné duše od něho odvracet a zdržovat.

2. Mnozí totiž jsou trápeni těžkými ďábelskými pokušeními právě tehdy, když se snaží připravit k svatému přijímání. Tento zlý duch, jak je psáno v knize o Jobovi (srov. Jb 1,6; 2,1), přichází mezi Boží dítky, aby je svou obvyklou zlobou uvedl ve zmatek, nebo učinil příliš bázlivými a nejistými; takže zeslabuje jejich vroucnost, nebo svými útoky ničí víru, aby svaté přijímání buď zcela zanechali, nebo přijímali s vlažností.

Ale na jeho lsti a šalby se nesmí dát, ať jsou jakkoli hanebné a hrozné; všechny takové představy nutno naopak obrátit na jeho hlavu. Je třeba tímto bídákem pohrdnout, vysmát se mu a nezanedbávat svaté přijímání pro jeho útoky a prohnutí, která způsobuje.

3. Někdy bývá zábranou i přílišná starostlivost o náležitou zbožnost a jakási úzkostlivost, že je třeba se ještě vyzpovídat. Jednej podle rady moudrých lidí a odlož úzkostlivost a pochybnost, neboť překážejí Boží milosti a ničí ducha zbožnosti.

Neopomíjej svaté přijímání pro nějaké malé rozrušení nebo nesnáz, ale jdi se rychle vyzpovídat a ochotně odpusť všechny urážky, které ti způsobili jiní. Jestliže jsi však někomu ublížil ty, pokorně pros za prominutí a Bůh ti rád odpustí.

4. Co prospěje dlouho otálet se svatou zpovědí, či odkládat svaté přijímání? Očisti se co nejdříve, vyvrhni rychle jed, pospěš přijmout lék a pocítíš, že je ti lépe, než kdybys svaté svátosti dlouho odkládal. Opomeneš-li je z jednoho důvodu dnes, možná že se zítra vyskytne druhý, a těžší, a tak by ses mohl zdržovat svatého přijímání příliš dlouho a stát se čím dál nezpůsobilejším. Zbav se nesnáze a váhání co nejrychleji, vždyť není k žádnému užítku dlouho se sužovat, dlouho žít v neklidu a stranit se božské hostiny pro všední překážky.

Nejškodlivější totiž je, otálet se svatým přijímáním, neboť to obyčejně přivodí těžkou duchovní malátnost. Bohužel, mnozí vlažní a lhostejní lidé rádi vítají záminky k oddalování svaté zpovědi a přejí si odkládat svaté přijímání proto, aby na sebe nemuseli dávat větší pozor.

5. Žel, jak malou lásku a chatrnou zbožnost mají ti, kdo tak snadno zanedbávají svaté přijímání? Jak šťastný a Bohu milý je ten, kdo žije tak a zachovává si potud čisté svědomí, že je schopen a dobře připraven přijímat i každodenně, kdyby mohl a směl.³

Jestliže se někdo občas zdrží svatého přijímání z pokory nebo z důležité příčiny, zasluhuje pochvalu za svou uctivost. Když se však dostaví vlažnost, ať sám sebe povzbuzuje a koná, co může, a Pán bude podporovat jeho touhu pro jeho dobrou vůli, na kterou bere zvláštní zřetel.

³ Každodenní svaté přijímání nebylo v době Tomáše Kempenského zvykem. Teprve počátkem tohoto století obnovil Pius X. původní křesťanskou praxi.

6. Je-li mu na překážku opravdu důležitá příčina, nechť má vždy dobrou vůli a zbožný úmysl přijímat, a nezůstane bez účinku Svátosti. Neboť k duchovnímu přijímání Krista může zbožný člověk spasitelně a bez překážky přistupovat každý den, ba každou hodinu.

Přesto však v určité dny a v ustanovený čas má s vroucí uctivostí svátostně přijmout tělo svého Vykupitele a dávat přednost Boží slávě a cti před svým potěšením. Neboť tajemně přijímá a neviditelně se občerstvuje tolikrát, kolikrát zbožně uctívá tajemství Kristova vtělení i utrpení a rozněcuje se láskou k němu.

7. Kdo se připravuje k svatému přijímání jen tehdy, když se blíží nějaký svátek, nebo je k tomu veden jen zvykem, ten bude velmi často nepřipraven. Blažený je ten, kdo se Pánu vydává zcela v obět', kdykoli slouží mši svatou nebo přijímá tělo Páně.

Při sloužení mše svaté nebuď příliš zdlouhavý, ani chvatný, ale zachovávej dobrý obecný zvyk těch, s kterými žiješ. Nezpůsobuj jiným obtíž ani omrzelost, ale kráčeť po obvyklé cestě podle ustanovení předků a měj na mysli spíš užitek jiných, než svou vlastní zbožnost nebo vroucnost.

XI.

Kterak Kristovo tělo a svaté Písmo jsou věřící duši nejpotřebnější

1. Nejsladší Pane Ježíši, jak velkou slast okouší zbožná duše, když s tebou hoduje na tvé hostině. Zde se jí nepředkládá k požívání jiný pokrm, než ty sám, jediný její miláček, po kterém nadevše touží z celého srdce. I mně by ovšem bylo slastí prolévat v tvé přítomnosti slzy nejvroucnější lásky a s milující Magdalénou skrápět slzami tvé nohy.

Ale kde se najde taková zbožnost, kde tak hojný proud svatých slz? Vždyť před tebou a tvými svatými anděly by mělo celé mé srdce vzplanout láskou a plakat radostí. Jsi totiž ve Svátosti opravdu přítomen, třebaže skryt pod jinou způsobou.

2. Neboť mé oči by nesnesly patřit na tebe v tvé vlastní božské záři, ba ani celý svět by neobstál v lesku slávy tvé velebnosti. Chráníš tedy mou slabost tím, že se skrýváš ve Svátosti. Mám vpravdě toho a klaním se tomu, komu se koří andělé v nebi; ale zatímco já dosud jen zrakem víry, oni už tváří v tvář a bez závoje. Musím se spokojit se světlem pravé víry a kráčet podle ní, pokud mi nezasvitne den věčného jasu a nezmizí temné představy (srov. Pís2,17; 4,6).

Ale až přijde plnost (1 K 13,10), pomine užívání svátostí; vždyť blažení v nebeské slávě nepotřebují svátostného léku. Bez konce se totiž radují v Boží přítomnosti, tváří v tvář patří na jeho slávu, stále více jsou připodobňováni jasu jeho nevystihlého božství a okoušejí Boží Slovo učiněné tělem, jak bylo na počátku a zůstane na věky.

3. Pomyslím-li na tyto podivuhodné věci, pozbývá pro mne chuti i jakékoli duchovní potěšení. Neboť dokud jasně nespátřím svého Pána v jeho slávě, pokládám za nicotné všechno, co na tomto světě vidím nebo slyším. Ty, Bože, jsi mi svědkem, že mě nemůže potěšit žádná věc, uspokojit žádný tvor, než ty, můj Bože; tebe chci věčně zřít. To však není možné, dokud zůstávám v tomto smrtelném těle. Proto se musím ozbrojit velikou trpělivostí a veškerou svou tužbu podříditi tobě.

Vždyť i tvoji svatí, Pane, kteří již s tebou plesají v nebeském království, s velkou vírou a trpělivostí očekávali, pokud žili, příchod tvé slávy. i já věřím, čemu oni věřili; doufám, v co oni doufali; důvěřuji, že s tvou milostí dojdou tam, kam se dostali oni. Zatím budu kráčet podle víry, posilňován příklady svatých. Útěchou a zrcadlem života mi budou i svaté knihy (srov. 1 Mak 12,9), ale především a nadevše mi bude zvláštním lékem a útočištěm tvé nejsvětější tělo.

4. Cítím, že je mi svrchovaně zapotřebí v tomto životě dvou věcí, bez nichž by mi tento bídný život byl nesnesitelný. Vyznávám, že potřebuji dvojího, pokud žiji v žaláři tohoto těla; totiž pokrmu a světla. Proto jsi mně slabému dal své svatě tělo na posilnění duše i těla, a světlem pro mé nohy je tvé slovo (Ž 119,105). Bez těchto dvou darů bych nemohl dobře žít; neboť Boží slovo je světlem mé duše a tvá Svátost je chlebem duchovního života.

Tyto dary se též mohou nazvat dvěma stoly (srov. Ez 40,40), postavenými po obou stranách pokladnice svaté Církve. Jeden stůl je posvátný oltář, na němž je svatý chléb, to je Kristovo předražené tělo. Druhý stůl je Boží zákon, který obsahuje svaté učení, vyučuje pravé víře a bezpečně vede až dovnitř za oponu, kde je svatyně svatých (srov. Žd 6,19; 9,3). Díky tobě, Pane Ježíši, záře věčného světla, za tento stůl svaté nauky, který jsi nám př,pravil skrze své oddané proroky, apoštoly a ostatní učitele.

5. Děkuji ti, Stvořiteli a Vykupiteli lidí, žes na důkaz své lásky k celému světu připravil velkou hostinu, na které nepředkládáš za pokrm předobrazného beránka, ale své nejsvětější tělo a krev~

Tak oblažuješ všechny věřící svatou hostinou a napájíš je spásonosným kalichem, v němž jsou všechny rajske rozkoše; i andělé hodují S námi, jenže s blaženější slastí.

6. Jak vznešený a ctihodný je úřad kněží, kterým je dáno Pána nebes proměňovat posvátnými slovy, velebit rty, držet v rukou, přijímat vlastními ústy a podávat ostatním!

Jak čisté musí být ruce, jak nevinná ústa, jak svaté tělo a jak neposkvrněné srdce, ke kterému tolikrát vchází Původce čistoty! Z úst kněze, který tak často přijímá Kristovu Svátost, mají vycházet jen svatá, počestná a užitečná slova.

7. Jeho oči, které tak často patří na Kristovo tělo. mají být prosté a cudné; ruce, které se dotýkají Stvořitele nebe i země, necht' jsou čisté a pozdviženy k nebi.

Zvlášť kněžím se ve (starém) Zákoně praví:

Buďte svatí, neboť já Hospodin, váš Bůh, jsem svatý (Lv 19,2).

8. Všemohoucí Bože, přispěj svou milostí na pomoc nám, kteří jsme přijali kněžský úřad, abychom ti mohli důstojně a zbožně sloužit se vši čistotou a s dobrým svědomím,

A jestliže nedokážeme žít v takové nevinnosti, jak bychom měli, popřej nám aspoň náležitě litovat spáchaných hříchů, abychom ti sloužili horlivěji, s pokorným duchem a s dobrým úmyslem.

XII.

Kterak pečlivě se připravovat k přijímání Krista

1. Já jsem milovník čistoty a dárce veškeré svatosti. Hledám čisté srdce; v něm je místo mého odpočinku. Připrav mi velké prostřené večeřadlo a budu u tebe jíst beránka se svými učedníky (srov. Mk 14,15; L 22,12).

Chceš-li, abych přišel k tobě a zůstal u tebe, odstraň starý kvas (1 K 5,7), očisť příbytek svého srdce, dej výhost celému světu i všemu hříšnému hluku, bdi jako osamělé ptáče na střeše (Ž 102,8) a s hořkostí duše se rozpomínej na své přestupky. Neboť každý, kdo miluje, připravuje svému drahému miláčkovi nejlepší a nejkrásnější místo; neboť podle toho se pozná láska hostitele k milému hostu.

2. Věž však, že se nemůžeš dostatečně připravit vlastní zásluhou, i kdyby ses připravoval celý rok a nemyslel na nic jiného. To jen má dobrota a milost ti dovoluje přistoupit k mému stolu; jako kdyby žebrák byl pozván k hostině boháče a nemohl mu dát za jeho dobrodiní nic jiného, než své pokoření a díkůvzdání.

Připravuj se, jak můžeš, a to pečlivě. Ne ze zvyku nebo z donucení, ale s bázni, s úctou a láskou přijímej tělo svého milého Pána Boha, který dobrotivě přichází k tobě.

Já jsem tě povolal, já jsem tak ustanovil a já doplním, čeho se ti nedostává; pojď a přijmi mne.

3. Když ti uděluji dar zbožnosti, děkuj svému Bohu; nedostals jej za své zásluhy, ale že jsem se já nad tebou smiloval. Jestliže jej nemáš a cítíš spíš duchovní vyprahlost, setrvej v modlitbě, vzdychej, tluč a nepřestávej, dokud si nevyprosíš drobet nebo krůpěj spasitelné milosti.

Ty potřebuješ mne, ne já tebe; ty nečiníš svatým mne, ale já přijdu tebe posvětit a polepšit. Ty přicházíš, abys byl ode mne posvěcen a se mnou spokojen; abys obdržel novou milost a znovu se roznítil k polepšení. Nezanedbávej tento dar (1 Tm 4,14), nýbrž se vši pečlivostí připrav své srdce a uveď k sobě svého milého.

4. Nestačí se však zbožně připravovat jen před svatým přijímáním, nýbrž je třeba, abys setrval ve zbožnosti i po přijetí Svátosti. Vždyť po svatém přijímání se nevyžaduje menší bdělost, než bylo před ním třeba zbožné přípravy; neboť dokonalá usebranost po svatém přijímání je opět nejlepší přípravou k dosažení větší milosti.

Člověk ztrácí schopnost pro přijetí milosti právě tím, když hned po svatém přijímání se příliš oddává vnějším potěšením. Vystříhej se mnoha řečí, setrvávej v ústraní a zůstaň spojen se svým Bohem; neboť máš toho, koho ti nemůže vzít ani celý svět. Máš se tak cele odevzdat mně, abys dále nežil sobě, nýbrž ve mně, prost všech starostí.

XIII.

Kterak má zbožná duše celým srdcem toužit po spojení s Kristem ve Svátosti

1. Kdo mi dá, Pane, nalézt tebe samého, úplně ti otevřít srdce a požívat tě, jak po tom touží má duše? Aby mnou již nikdo nepohrdal (Pís 8,1), žádný tvor mě neznepokojoval a nevyšímal si mne; ale abys mluvil jen ty se mnou a já s tebou, jako rozmlouvá milý s milým a hoduje přítel s přítelem.

Mou prosbou, mou touhou jest, abych se zcela spojil s tebou, odpoutal své srdce ode všech stvořených věcí a svatým přijímáním nebo častým sloužením mše se naučil mít stále větší zalíbení v nebeských a věčných věcech. Pane Bože, kdy s tebou budu úplně sjednocen, pohroužen v tebe, kdy zcela zapomenu na sebe? Ty ve mně a já v tobě; dej, ať zůstaneme tak spolu sjednoceni.

2. Ty jsi vpravdě můj milý, významnější nad tisíce jiných (Pís 5,10); v tobě se mé duši zalíbilo přebývat po všechny dny mého života. Ty jsi vpravdě dárce pokoje, v tobě je svrchovaný mír a pravý odpočinek; mimo tebe je jen námaha, bolest a nezměrná bída. Věřu, ty jsi Bůh skrytý (Iz 45,15) a svou moudrost neuděluješ bezbožným, ale rozmlouváš s pokornými a prostými.

Jak milý je tvůj duch, Pane, když své syny dobrotivě občerstvuješ nejlahodnějším chlebem, sestupujícím s nebe, abys jim ukázal svou slast (srov. Mdr 16,20.21.25). Vždyť kde je tak velký lid, který by měl bohy tak blízko u sebe, jako jsi ty, náš Bože (Dt 4,7), přítomný všem svým věrným, kterým se dáváš za pokrm, abys jej každodenně těšil a jejich srdce pozdvihoval k nebesům.

3. Která společnost je tak slavná jak křesťanský lid? Nebo který tvor pod sluncem je tak milovaný jako zbožná duše, ke které vchází Bůh a živí ji svým slavným tělem? Nevýslovná milost, podivuhodná dobrota, nezměrná láska, prokázaná člověku tak zvláštním způsobem!

Ale čím se odvděčím Pánu za tuto milost, za tak mimořádnou lásku? Nemám nic jiného, co bych mu mohl věnovat, než že svému Bohu dám zcela své srdce a v lásce se s ním spojím. Spojí-li se má duše dokonale s Bohem, tehdy zaplesá celé mé nitro. A tehdy mi řekne Pán: Chci být s tebou, pokud chceš být se mnou. Na to mu odpovím: Zůstaň, Pane, dobrotivě se mnou, já chci být s tebou rád. Jedinou mou touhou je, aby se mé srdce spojilo s tebou.

XIV.

O vroucí tužbě některých zbožných lidí po těle Kristově

1. Jak velká je, Pane, tvá dobrota, kterou jsi připravil svým ctitelům (Ž 31,20).

Když si vzpomenu, s jak velikou zbožností a vroucností přistupují někteří nábožní lidé k tvé Svátosti, Pane, tu se často hanbím a rdím, že přicházím k tvému oltáři a ke stolu svátostného přijímání tak vlažně a chladně. Že zůstávám ve svém srdci tak vyprahlý a nezanícený; že celý

nehořím před tebou, svým Bohem, a že nejsem tak mocně uchvácen a dojat, jako byli mnozí zbožní lidé, kteří z nesmírné touhy po svatém přijímání a z opravdové lásky se nemohli zdržet pláče. Ale zároveň duší i tělem dychtili po tobě, živé Boží studnici, a nemohli jinak zmírnit nebo ukojit duševní hlad, než když s veškerou radostí a duchovní žádostivostí přijali tvé tělo.

2. Opravdu vroucí jejich víro, přesvědčivý důkaze tvé svaté přítomnosti ve Svátosti! Neboť oni vpravdě poznávají svého Pána při lámání chleba (L 24,35); jejich srdce v nich plane tak mocně, protože Ježíš kráčí s nimi.

Často bývám velmi vzdálen takové vroucnosti a zbožnosti, tak mocné lásky a horlivosti. Buď mi milostiv, dobrý a laskavý Ježíši; a popřej svému ubohému žebrákovi alespoň občas pocítit trochu srdečné vroucnosti tvé lásky při svatém přijímání. Aby se posílila má víra, utvrdila naděje v tvou dobrotu a již nikdy neochabovala láska, když okusila nebeské many a byla dokonale roznicena.

3. Tvé milosrdenství je tak mocné, že mi může poskytnout i tuto žádoucí milost a laskavě mě navštívit duchem vroucnosti, až přijde den, který jsi ustanovil.

Ačkoliv neplanu takovou touhou jako někteří obzvlášť důvěrní ctitelé, přece si z tvé milosti přeji tak mocně a horoucně toužit; a prosím a modlím se, abys mě učinil druhem všech takto planoucích svých ctitelů a přivedl mě do jejich svatého společenství.

XV.

Kterak dar zbožnosti získávat pokorou a sebezapřením

1. Dar zbožnosti musíš vytrvale hledat, toužebně vyprošovat, trpělivě a odevzdaně očekávat, vděčně přijímat, pokorně uchovávat, pilně s ním spolupracovat a ponechat Bohu čas a způsob nebeského navštívení, pokud nepřijde.

Zvláště se musíš pokořit, když ve svém nitru pociťuješ malou zbožnost, či dokonce žádnou; přitom však příliš neklesej na mysli a neoddávej se truchlivosti. Bůh často dává v okamžiku, co odpíral po dlouhou dobu; mnohdy dá na konci modlitby, co odkládal na začátku.

2. Kdyby byla milost darována vždycky hned a podle přání, slabý člověk by to ani nesnesl. Proto třeba i na dar zbožnosti čekat s pevnou nadějí a pokornou trpělivostí. Připočti však sobě a svým hříchům, když jej nedostaneš, nebo když je ti v skrytu odňat.

Milosti často stojí v cestě maličkost, pokud lze nazvat malým a ne velkým, co překáží tak velikému dobru. A když odstraníš a opravdu přemůžeš tuto malou či velkou překážku, dostane se ti toho, oč jsi prosil.

3. Jestliže se celým srdcem odevzdáš Bohu, a nebudeš se řídit svou libovůlí, nýbrž úplně se na něho spolehneš, ihned shleď, že jsi s ním sjednocen a vnitřně uspokojen. Neboť nic ti nebude tak příjemné a milé, jako to, co se líbí Boží vůli.

Kdokoli tedy svou mysl s upřímným srdcem pozdvihne k Bohu a oprostí se od veškeré nezřízené lásky nebo nenávisti k jakékoli stvořené věci, ten bude co nejlépe uzpůsoben pro přijetí milosti a stane se hodným daru zbožnosti. Vždyť Pán vlévá své požehnání tam, kde nachází uprázdněné nádoby. Čím se tedy člověk dokonaleji zříká pozemských věcí a čím více odumírá sám sobě vlastním sebezapřením, tím dříve k němu přichází milost, hojněji se mu vlévá a výše mu povznáší volné srdce.

4. Tehdy prohlédne a zajásá a užasne a rozšíří se jeho srdce (srov. Iz 60,5); neboť ruka Páně je s ním (srov. L 1,66) a on sám se do jeho ruky zcela odevzdá až na věky. Tak bude požehnan člověk (srov. Z 128,4), který celým svým srdcem hledá Boha, a svou duši nedostal nadarmo (srov. Ž 24,4).

Takový člověk přijímáním svaté eucharistie získává velkou milost spojení s Bohem, neboť nehledá vlastní zbožnost a potěšení, nýbrž Boží čest a slávu, které jsou nad všechnu nábožnost i útěchu.

XVI.

Kterak své potřeby přednášet Kristu a prosit ho o milost

1. Nejsladší a nejmilejší Pane, tebe nyní toužím zbožně přijmout; ty znáš mou slabost a nouzi, kterou trpím; víš, kolika špatnostem a chybám podléhám; jak často bývám sklíčen, pokoušen, znepokojen a poskvrněn.

Přicházím si k tobě pro lék; prosím tě o útěchu a úlevu. Mluvím k Všemohoucímu, jenž jasně vidí do mého nitra, a jen on mě může opravdu potěšit a pomoci mi. Ty víš, jaký dar především potřebuji a jak jsem chudý na ctnosti.

2. Hle, stojím před tebou ubohý a nahý, žádám o milost a úpěnlivě se dovolávám tvého milosrdenství. Občerstvi svého lačnického prosebníka; zapal mou chladnost ohněm své lásky a osvět' mou slepotu jasnou přítomností. Obrat' mi všechno pozemské v hořkost, všechno obtížné a protivné v trpělivost, všechno nízké a stvořené v pohrdání a zapomenutí.

Povznes mé srdce k sobě do nebe a nenech mě bloudit po zemi. Jedině ty buď' mou slastí od nynějška až na věky, neboť jen tys mi pokrmem a nápojem, láskou i radostí, sladkostí i veškerým dobrem.

3. Kéž bys mě svou přítomností celého rozničil, spálil a proměnil v tebe, aby se duch ztotožnil s tebou v jedno, skrze milost vnitřního sjednocení a žár planoucí lásky. Nedopusť, abych odešel od tebe lačný a vyprahlý, ale nalož se mnou milosrdně, jako jsi tak často podivuhodně učinil se svými svatými.

Co by na tom bylo divného, kdybych se od tebe celý vzňal a sám strávil! Vždyť ty jsi oheň stále planoucí a nikdy nehasnoucí, láska, jež očišť'uje srdce a osvěcuje rozum.

XVII.

O vroucí lásce a mocné touze po přijetí Krista

1. S největší zbožností a horoucí láskou, se vši vroucností a žádostí srdce tě, Pane, toužím přijmout tak, jako po tobě ve svatém přijímání toužili mnozí svatí a zbožní lidé, kteří se ti nejvíce líbili svým svatým životem a vroucí zbožností.

Můj Bože, věčná lásko, mé veškeré dobro a nesmírné blaho! Žádám tě přijmout s největší touhou, s nejdůstojnější úctou, jakou kdy některý svatý měl nebo mohl pocítit.

2. I když nejsem hoden mít všechny tyto city zbožnosti, přesto ti obětuji všechnu vroucnost svého srdce, jako kdybych měl všechny tyto přemilé plamenné tužby po tobě já sám. A cokoli může zbožná mysl pojmout a přát si, všechno ti dávám a obětuji se svrchovanou úctou a srdečnou vroucností. Nic si nechci ponechat, ale ochotně a dobrovolně ti přináším v oběť sebe a všechno, co mám.

Pane, můj Bože, Stvořiteli a Vykupiteli, chci tě dnes přijmout s tak velikou vroucností, aktivostí, chválou a slávou; s takovou vděčností, důstojností, a touhou; s takovou vírou, nadějí a láskou, jak tě přijala a po tobě toužila tvá nejsvětější Matka, blahoslavená Panna Mana, když andělovi, který jí zvěstoval tajemství vtělení, pokorně a zbožně odpověděla: Jsem služebnice Páně, staň se mi podle tvého slova (L 1,38)!

3. A jako tvůj blažený předchůdce, nejvznešenější ze všech svatých, Jan Křtitel, v tvé přítomnosti jásavě zaplesal radostí Ducha svatého ještě v lůně své matky; a později, když viděl Ježíše chodit mezi lidmi, s hlubokou pokorou a se zbožnou vroucností pravil: Ženichův přítel, který u něho stojí a čeká na jeho rozkaz, upřímně se raduje, když uslyší ženichův hlas (J 3,29); tak i já chci vzplanout velkou a posvátnou tužbou a celým srdcem se ti odevzdat.

Proto ti obětuji a podávám jáсот všech zbožných srdcí, jejich vroucí lásku, duchovní vytržení, nadpřirozené osvětlení a nebeská vidění, se všemi ctnostmi a chválami, které ti veškeré stvoření na

nebi i na zemi vzdává a bude vzdávat za mne a za všechny, kteří se odporučili do mých modliteb, aby tě všichni důstojně chválili a velebili na věky.

4. Přijmi, Pane, můj Bože, má zaslíbení a přání nekonečného velebení a nesmírného dobrořečení, která ti právem náleží podle tvé nezměrné a nevýslovné důstojnosti.

Tato svá přání ti vzdávám a chci vzdávat den co den, hodinu za hodinou a zároveň vzývám a vroucně prosím všechny nebeské duchy a všechny tvé věrné, aby se spojili s mými díky a chválami.

5. Kéž tě chválí všechny národy, kmeny i jazyky a s největším plesáním a vroucí zbožností velebí svaté a přeslaské tvé jméno! Kéž všichni ctitelé, zbožní přísluhovatelé a dobří věřící, přijímající převznešenou svátost, najdou u tebe milost a milosrdenství a necht' se přimlouvají za mne hříšného.

Když pak dosáhnou žádané zbožnosti a slastného sjednocení s tebou, opravdového potěšení a zázračného občerstvení, a budou odcházet od posvátného nebeského stolu, ať si dobrotivě vzpomenou i na mne ubohého.

XVIII.

Kterak člověk nemá všetečně zkoumat oltářní svátost, ale pokorně následovat Krista a podřídít své smysly svaté víře

1. Střež se všetečného a neúčinného zkoumání této nezměrné svátosti, nechceš-li utonout v hlubinách pochybností. Není snadné zkoumat slávu druhých (Přís 25,27). Bůh dokáže víc vykonat, než může člověk pochopit.

Je dovoleno zbožně a pokorně hledat pravdu, pokud je ochota dát se vždy poučit a držet se osvědčené nauky svatých otců.

2. Blažená prostota, která opouští nesnadnou cestu domněnek a kráčí po rovné a pevné stezce Božích přikázání! Mnozí pozbyli zbožnosti, když chtěli vyzkoumat božské věci. Od tebe se vyžaduje víra a poctivý život, ne výšiny rozumu, ani pronikání do hlubin Božích tajemství.

Když nerozumíš a nechápeš, co je pod tebou, kterak pochopíš, co je nad tebou? Podrob se Bohu a své smysly podříd' víře, a obdržíš poznání, pokud ti bude užitečné a potřebné.

3. Víra ve Svátost je u některých lidí vystavena těžkému pokušení; ne však vlastní vinou, nýbrž spíš působením zlého ducha. Nedbej na takové myšlenky, neuvažuj o nich a neodpovídej na pochybnosti, které ti vnuká ďábel, ale věř Božím slovům, věř jeho svatým a prorokům (Srov. 2 Pa 20,20), a zlý nepřítel bude před tebou prchat.

Snášet taková pokušení často Božím služebníkovi hodně prospěje. Neboť satan nepokouší nevěřící a hříšníky, které má již bezpečně v moci, ale nejruznějším způsobem svádí a trápí zbožné věřící.

4. Uchovej si tedy prostou a pevnou víru a přistupuj ke Svátosti s pokornou uctivostí. A cokoli nemůžeš pochopit, to klidně svěř všemohoucímu Bohu. Bůh tě nezklame; ale zklame se, kdo příliš důvěřuje sám sobě.

Bůh provází prosté, zjevuje se pokorným, dává pochopení maličkým (Ž 119,130), otevírá smysly čistým; ale svou milost skrývá před všetečnými a pyšnými. Lidský rozum je slabý a může se tedy mýlit; ale pravá víra nemůže oklamat.

5. Všechno myšlení a přirozené zkoumání o Svátosti má následovat víru, ne ji předcházet nebo oslabovat. Vždyť v této nejsvětější a nejvznešenější svátosti nejvíce vyniká víra a láska, a nejmocněji se projevují účinky milosti.

Věčný, nesmírný a nekonečně mocný Bůh činí velké a nevyzpytatelné divy na nebi i na zemi a jeho podivuhodná díla nelze probádat. Kdyby lidský rozum uměl Boží skutky snadno pochopit, nemohly by se nazývat podivuhodnými a nevýslovnými.